

Sygn. akt III AUa 1225/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Rodak

Sędziowie: SSA Beata Michalska (spr.)

D.. SSO Karol Kotyński

Protokolant: Sekretarz sądowy Aleksandra Białecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2019 r. w Ł.

sprawy S. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o emeryturę

na skutek apelacji S. U.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 8 października 2018 r. sygn. akt VIII U 1604/18

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1225/18

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 8 października 2018r., w sprawie o sygn. akt VIII U 1604/18, oddalił odwołanie S. U. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 11 czerwca 2018r. odmawiającej mu prawa do emerytury na podstawie art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2018r., poz.1270) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.) – wobec niespełnienia przesłanek wymaganych do nabycia emerytury w niższym wieku.

Wyrok zapadł po następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

S. U., ur. (...), w dniu 7 maja 2018r. ubezpieczony złożył

wniosek o emeryturę. W okresie od 11 lutego 1980r. do 31 sierpnia 1986 r. był zatrudniony w (...) Kombinacie Budowlanym (...) na stanowisku ślusarz – spawacz w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym czasie od 27 kwietnia 1984r. do 10 kwietnia 1986 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. W dniu 24 kwietnia 1986 r. powrócił do pracy. Za okres zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Kombinacie Budowlanym (...) brak jest zaświadczenia o pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Organ rentowy uznał za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999r. staż pracy wynoszący 22 lata, 2 miesiące i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 9 lat, 9 miesięcy i 3 dni stażu w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze. Organ rentowy nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach całego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Kombinacie Budowlanym (...), bowiem z przedłożonych dokumentów nie wynika, aby wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodu z zeznań wnioskodawcy oraz powołanych przez niego świadków na okoliczność czasu i charakteru pracy w (...), jako nie mające znaczenia w sprawie.

Uznając odwołanie za niezasadne, sąd meriti wskazał na treść art.184 ust.1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz art.32 i art.27 ustawy. Nadto przywołano treść § 3 i 4 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podkreślił, że do przyznania emerytury konieczne jest, aby wszystkie, wskazane w cytowanych przepisach przesłanki zostały spełnione łącznie. Wnioskodawca musi zatem wykazać, że na dzień 1 stycznia 1999 r. miał wymagany staż ogólny (25 lat), staż pracy w warunkach szczególnych (15 lat). Musi ukończyć 60 lat oraz nie może być członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo musi złożyć wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody państwa.

W niniejszej sprawie wnioskodawca ukończył 57 lat, ma ogólny staż pracy wynoszący jedynie 22 lata, 2 miesiące i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W konsekwencji, Sąd Okręgowy nie badał, czy ubezpieczony posiada staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 15 lat czy też zasadnie organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach wyłącznie staż pracy wynoszący 10 lat, 3 miesiące i 23 dni. Brak posiadania odpowiedniego wieku emerytalnego stanowi samodzielną i negatywną przesłankę dotyczącą możliwości przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury w wieku wcześniejszym i czyni bezcelowym badanie okresów pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, odwołanie wnioskodawcy oddalił.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył wnioskodawca, zarzucając:

- naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik postępowania art.189 k.p.c. przez przyjęcie, że powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu, iż w okresie 11 lutego 1980r. do 31 sierpnia 1986r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach;
- naruszenie prawa materialnego art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez przyjęcie, że wnioskodawca nie spełnia wymogów dot. wymaganego stażu pracy określonych w tym przepisie, gdyż nie osiągnął wieku emerytalnego.

W konkluzji swojego stanowiska apelujący wniósł o zmianę lub uchylenie zaskarżonego wyroku.

W uzasadnieniu podniósł m.in., że w spornym okresie zatrudnienia w (...) w Ł. wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Stąd ZUS bezzasadnie odmówił mu uznania okresu od 11 lutego 1980r. do 31 sierpnia 1986r. Ponieważ brak dokumentów jedynie zeznaniami świadków wnioskodawca mógł udowodnić rodzaj wykonywanej pracy. W związku z tym wystąpił 29 września 2017r. z powództwem przeciwko pracodawcy o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza w ww. okresie. Wyrokiem w sprawie sygn. akt X P 1134/17 z 24 stycznia 2018r. Sąd Rejonowy w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił pozew, gdyż pozwany Kombinat już nie istniał. Jednocześnie Sąd w uzasadnieniu wyroku wywiódł, iż wnioskodawca może dochodzić swoich praw w postępowaniu przed organem emerytalnym na podstawie ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, co usunie stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego w postaci wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub prawa. Zdaniem Sądu Rejonowego, dopiero na skutek wydania przez organ rentowy decyzji o odmowie przyznania emerytury, możliwy jest tryb odwoławczy w postępowaniu sądowym. Wówczas pracownik może wszelkimi środkami dowodzić, że pracował w warunkach szczególnych. Może to w szczególności wykazywać zeznaniami

świadków lub dzięki innym dokumentom. Ponadto Sąd Rejonowy wywiódł, że skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego) to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy czy organowi rentowemu) skierował pozew. Wnioskodawca zrozumiał uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w ten sposób, iż powinien wystąpić do ZUS. W złożonym do ZUS wniosku o emeryturę zaznaczył, iż chce jedynie ustalenia pracy w szczególnych warunkach. Wolą wnioskodawcy było ustalenie, iż w okresie od 11 lutego 1980r. do 31 sierpnia 1986r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach oraz zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu zasadniczej służby wojskowej. Sąd Najwyższy w wyroku w sprawie sygn.: I PKN 629/01 z dnia 5 grudnia 2002r. przyjął, iż pracownik jest uprawniony do żądania ustalenia prawa w ramach stosunku pracy. Jeżeli żądanie ustalenia ma charakter niemajątkowy, bądź nie jest obecnie aktualizowane a prawo może być dochodzone dopiero w przyszłości to pracownik ma interes prawny w usunięciu stanu niepewności co do rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu. Sąd pierwszej instancji przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne, a to sprawia, że nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego ponownego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 1999 r. w sprawie [II CKN 391/98](#)).

W pierwszej kolejności trzeba zwrócić uwagę, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie, i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. W konsekwencji należy więc stwierdzić, że przedmiot sporu sądowego musi mieścić się w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10 i z 3 października 2017 r., I UK 371/16, postanowienia Sądu Najwyższego z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99 i z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11).

W niniejszej sprawie przedmiotem odwołania była decyzja z 11 czerwca 2018r. odmawiająca prawa do emerytury w niższym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wydana na skutek wniosku ubezpieczonego z 23 maja 2018r. o przyznanie mu prawa do emerytury. Innymi słowy, treść wniosku i wydana w następstwie tego wniosku decyzja zakreślają ramy sporu w sądowym postępowaniu odwoławczym. A to oznacza, niezależnie od motywów złożenia przez apelującego wniosku o emeryturę, że istota sporu na gruncie przedmiotowej sprawy sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy wnioskodawca spełnia warunki określone w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2018r., poz.1270) do nabycia żądanego świadczenia. Zgodnie z treścią art. 184 cyt. wyżej ustawy, ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat. W niniejszej sprawie apelujący nie kwestionuje niespornych również na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym okoliczności, że na dzień 1 stycznia 1999r. nie ma wymaganego stażu ogólnego. Na wymagane 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych wykazał łącznie 22 lata, 2 miesiące i 5 dni. Nie ma też sporu, że nie spełnia przesłanki wieku 60 lat dla mężczyzn koniecznej do ubiegania się o emeryturę w niższym wieku. W tej sytuacji sąd meriti prawidłowo uznał, że przedmiotowa decyzja organu rentowego z 11 czerwca 2018r., od której odwołał się wnioskodawca, jest zgodna z prawem – w tym art.184, art.32 i art.27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego jak długo i w jakim okresie wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Apelujący nie kwestionuje przy tym, że do nabycia prawa do żądanego świadczenia wszystkie przywołane wyżej

przesłanki winien spełnić łącznie. Skoro tak, bezzasadne są zarzuty odnoszące się do odmowy przez Sąd Okręgowy badania w oparciu o dowody z zeznań świadków szczególnych warunków pracy, albowiem nie są to w danej sytuacji procesowej okoliczności mające istotny wpływ na wynik sprawy. Konkludując, ustalenie, czy w spornym okresie zatrudnienia w (...) w Ł. wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza, wskazanym w wykazie A, dziale XIV, poz.12 stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. , czy też pracę nie spełniającą tego wymogu na stanowisku ślusarza-spawacza, pozostaje bez wpływu na wynik procesu, którym jest badanie prawa do emerytury w niższym wieku. Przytoczone przez apelującego uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego z 24 stycznia 2018r. w sprawie sygn. akt X P 1134/17 wskazuje tylko na możliwość dowodzenia przesłanki pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która była objęta żądaniem pozwu o ustalenie w ww. sprawie , na etapie postępowania sądowego odwoławczego od decyzji ZUS odmawiającej prawa do emerytury. Tego prawa (dowodzenia na etapie postępowania odwoławczego od decyzji ZUS odmawiającej prawa do świadczenia) wnioskodawcy nikt nie odmawia. Jednakże w sprawie zachodzą dodatkowe okoliczności, które nie były (i nie mogły być z uwagi na przedmiot rozpoznania) przedmiotem zainteresowania Sądu Rejonowego, mianowicie niespornie występuje brak innych koniecznych warunków do nabycia prawa do emerytury, który to brak w rezultacie niweczy potrzebę badania okoliczności dotyczących szczególnych warunków pracy wnioskodawcy w spornym okresie. Dlatego też bezzasadny jest zarzut naruszenia art.189 KPC, ponieważ powołany przepis nie był podstawą oddalenia odwołania w niniejszej sprawie. Powołany w apelacji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002r. w sprawie I PKN 629/01 nie odnosi się do przedmiotu niniejszego sporu , albowiem został wydany w sprawie z powództwa pracownika przeciwko pracodawcy. Sąd Najwyższy uznał i Sąd Apelacyjny do tego stanowiska się przyłącza, że na podstawie art.189 KPC pracownik ma interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści realizowanego stosunku pracy, jeżeli dochodzone ustalenie ma charakter niemajątkowy lub oparte na nim potencjalne roszczenia majątkowe mogą się zaktualizować dopiero w przyszłości. Nie ma jednak takiej możliwości (usunięcia ewentualnej niezgodności co do rzeczywistego zatrudnienia realizowanego w spornym okresie) na etapie odwołania od decyzji organu rentowego, której treścią jest skonkretyzowane już na etapie wniosku żądanie przyznania emerytury. Uruchomienie postępowania administracyjnego, które kończy się decyzją organu rentowego, nie może służyć tylko zdobywaniu dowodów, jak chce apelujący, które w przyszłości ewentualnie mogą być pomocne do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. Na marginesie można tylko dodać, że samo ustalenie 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w ustalonych okolicznościach faktycznych (brak wymaganego stażu ogólnego na 1 stycznia 1999r.) nie będzie miało wpływu na nabycie przez wnioskodawcę prawa do emerytury w niższym wieku nawet po ukończeniu przez niego 60 lat. Stąd argumentacja , że koniecznym jest wcześniejsze ustalenie tej przesłanki z uwagi na upływ czasu i wiek świadków jest niejasna, gdyż nie wyjaśnia, w jakim celu ubezpieczeniowym wnioskodawca domaga się takiego ustalenia.

Mając na uwadze powyższe rozważania, ponieważ bezspornie wnioskodawca nie ma wymaganego wieku 60 lat oraz nie legitymuje się wymaganym ustawą 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, bezprzedmiotowym jest dalsza ocena, czy na dzień 1 stycznia 1999r. ma staż 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z tych względów nie mógł nabyć prawa do emerytury na podstawie art.184 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art.32 tej ustawy. W konsekwencji zaskarżony wyrok Sądu I instancji, a także poprzedzająca go decyzja organu rentowego odpowiadają prawu, a apelacja wnioskodawcy, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu na podstawie art.385 KPC.